

Een preek van J.C. Philpot: Het ware klaaglied

uitgesproken in Leicester op zondagavond 16 oktober 1842

overgenomen uit Bibliotheek Overjarig Koren 4^e jrg-1

“Wat klaagt dan een levend mensch, een mensch van wege de straf zijner zonden? Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den HEERE. Laat ons onze harten opheffen, mitsgaders de handen, tot God in den Hemel.”(KJ vert.) Klaagliederen 3:39-41

In deze gansche vergadering zal er misschien niet een enkel persoon zijn, die niet eenige soort van Godsdienst bezit, en die niet eenige hoop heeft, dat die Godsdienst hem in den Hemel zal brengen. Maar als wij eens onderzoek deden naar het fundament van dezen Godsdienst — als wij in de diepte dolven, om te zien welke de steunpilaren van dezen Godsdienst zijn, dan is het te vreezen, dat de hoop van zeer weinigen zou bevonden worden te rusten op stevige en vaste grondslagen. De meesten bezitten een Godsdienst, zonder dat zij eenig onderzoek doen naar zijn grondslag. Zoo doen de menschen in het natuurlijke niet: in de werkzaamheden van dezen tijd worden de dingen niet maar op zulk een gunstig gevoelen aangenomen. De veelvuldige en schier algemeen zijnde macht van list en bedrog kennende, onderzoeken de meesten in al de bijzonderheden, wat zij bij de hand nemen en beraden; en gemeenlijk gaat, naarmate van de waardigheid des punts, het bijzondere onderzoek en navorsching, en des te grooter moeite veroorlooft men zich in het ontdekken van het bedrog. En evenwel, in de zake van den Godsdienst, dat gewichtige punt, waaraan een eeuwigheid hangt, neemt men hem op zonder onderzoek te doen naar deszelfs grond in hunne eigene zielen, en gaan door dit leven, wel voldaan, dat zij verbonden zijn aan den Hemel, zonder dat er een hartdoorzoekend roepen tot God is of het Zijn werk in hunne harten is of niet. Wanneer dan de waarde der zaak aangewezen wordt door het onderzoek, dat daaromtrent geoefend wordt, dan moet de Godsdienst, genomen naar de groote meerderheid, wel eene gansch onwaardige en nietige zaak zijn. Door honderden wordt zij als bij geluk, bij toeval opgenomen, zonder eenige persoonlijke kennis van wat de levende Godzaligheid is; en daarom is er ten geenens tijde een vragen in de ziel of zij wel eene zoodanige is, die de ure der beproeving zal kunnen doorstaan.

God heeft ons evenwel in Zijn Woord niet geheellijk verstoken van kenmerken, waardoor den staat der ziel kan onderzocht worden; maar Hij heeft daar zekere onfeilbare toetsen nedergelegd, welker bezitting of derving de niet of al bezitting der levende Godzaligheid bepaalt. Ook kan er niet gezegd worden, dat een Prediker niet getrouw is, die deze kenmerken en toetsen niet voorstelt aan zijne toehoorders, opdat zij een bewijs zouden hebben of hunne Godsdienst afdaalde van der Vader der lichten, dan of die gestolen is door hunne diefachtige handen, en hun toegevoegd door de list des satans. Mij dunkt, dat wij in onzen tekst, indien de Heere mij geeft dien recht te behandelen, eenige van de boven bedoelde kenmerken of toetsen zullen aantreffen; en dat het alzoo in de hand des Geestes een middel mocht zijn, om eenigszins tot het besluit te komen, of het werk der genade in onze ziel is begonnen en voortgezet.

De Profeet, sprekende in naam der kerk, zegt: ‘Wat klaagt dan een levend mensch, een mensch om de straf zijner zonden?’

Er is vooral één woord, waarop onze tekst als eene zuil steunt en als om een spil zich beweegt, en dat is het woord: ‘levend’; — ‘wat klaagt dan een levend mensch?’ Indien dit dan zoo is, dan kunnen wij geene enkele schrede voorwaarts doen, zonder dat wij dit kleine woordje hebben onderzocht, en eenigszins weten, wat daardoor bedoeld wordt. Die vraag moet voorop geplaatst worden: Wie is een levend mensch? Naar mijn oordeel wordt door deze uitdrukking bedoeld een geestelijker wijs levend mensch; iemand, in wien de Heilige Geest eene nieuwe en Goddelijke natuur herschapen heeft, en uit de duisternis der natuur overgebracht tot Gods wonderbaar licht, — iemand, dien Hij eeuwig levende gemaakt heeft, en door Zijne vrijmachtige en bovennatuurlijke werkingen opwekte uit den dood der ongerechtigheid en der zonde.

Maar deze groote, onuitsprekelijk groote en machtige verandering kan in een mensch niet plaats grijpen, zonder dat hij daarvan meer of minder bewustheid heeft. Trouwens, hoe gevoelig zijn onze lichamen ook bij de minste aanraking! Zelfs geen enkel lid kan pijn hebben, of het geheele lichaam deelt in dat gevoel en wordt het gewaar. En zullen onze lichamen dan deze onderscheidene gewaarwordingen van hoofd, hart, handen, of iets anders hebben, dat dezelve treft, en onze zielen gansch bewusteloos en ongevoelig zijn, terwijl door eene Goddelijke hand een krachtig werk in haar gewrocht wordt? Zal een mensch bevende zijn bij elke geringe zaak die zijn lichaam treft, en evenwel dood zijn voor die machtige verandering, welke de Heilige Geest in zijn ziel

werkt? Neen, reken er op, wat werk er in de ziel moge plaats hebben, daar overeenkomstig zullen onderscheidene gewaarwordingen en gevoelens ondervonden worden. Als het werk diep en krachtig is, even gelijk diep en krachtig zullen de gewaarwordingen zijn; is het werk minder beslist en sterk, ook de gevoelens zullen des te zwakker en min onderscheidenlijk zijn; en indien alle werk wordt gemist, dan zal ook ten eenemaal alle geestelijk gevoel en gewaarwording afwezig zijn.

Nu, onder de menigvuldige gewaarwordingen en gevoelens, die in elke Goddelijk onderwezene ziel aanwezig hebben, mogen wij in het bijzonder een derzelve noemen, het klagen, en als zoodanig klaarblijkelijk in onzen tekst aangewezen. 'Wat klaagt dan een levend mensch?' Alsof het klagen een leven was; en alsof hij, die nooit klaagde, dood was in de zonden en ongerechtigheid. Maar de tekst zegt: 'Wat of waarom klaagt een levend mensch?' alsof er gevraagd werd: 'Wat oorzaak is er tot dit klagen? Waaruit ontspruit het, en wat is derzelve grond?'

Op deze vraag zouden wij mogen antwoorden:

1. Hij klaagt van wege zijne zonden; en dit klagen over zijne zonden is een der eerste kenteekenen van het geestelijk bestaan van het leven Gods in de ziel. Het geestelijk gevoel van zonden is onafscheidenlijk verbonden aan het gevoel van zaligheid. Een besef van de ziekte moet voorafgaan en de ziel voorbereiden tot een geloovig aannemen en behoorlijk aangrijpen van het geneesmiddel. Waar God Zijnen Zoon met kracht openbaart, waar Hij Jiet Evangelie inderdaad 'eene blijde boodschap' doet zijn, maakt Hij ook de consciëntie gevoelig en kermende onder den last der zonde. En ik ben er zeker van, dat als een mensch arbeidt onder den last der zonde, hij vol zal zijn en gedurig zal moeten klagen. De Bijbel heeft ook honderden dier klachten van Gods volk, onder den zondelast gebukt gaande, opgeteekend. 'Mijne etterbuilen stinken', zegt de eene, 'zij zijn vervuld van wege mijne dwaasheid. Ik ben krom geworden, ik ben uitermate zeer nedergebogen, ik ga den ganschen dag in het zwart'. (Ps. 38:6, 7) 'Mijne ziel', roept een ander, 'is der tegenheden zat, en mijn leven raakt tot aan het graf'. (Ps. 88:4.) 'Hij heeft mij geleid en gevoerd in de duisternis', kermt een derde, 'en niet in het licht'. (Klaagl. 3:2.) Het is eene volstrekte behoefte voor een levend mensch, om onder zulke omstandigheden te roepen. Hij kan den last niet dragen zonder te klagen over deszelfs gewicht. Hij kan de pijn niet in zijne consciëntie voelen steken, zonder over die pijn te kermen. Hij kan den worm niet aan zijne levensdeelen knagende hebben, zonder te zuchten van wege zijne vergiftige tanden. Hij kan niet gevoelen, dat God tegen Hem verbitterd is, zonder bitterlijk te klagen, dat de Heere zijne vijand is. Geestelijke klacht is dus een kenmerk van geestelijk leven, en hetwelk God als zoodanig erkent. 'Ik heb wel gehoord, dat zich Efraïm beklagt'. (Jer. 31:18.) Het wijst aan, dat hij iets heeft om over te treuren; iets, om hem te doen kermen onder lasten; dat de zonde hem geopend is geworden in derzelve hatelijke boosaardigheid; dat zij eene benauwdheid en angst is voor zijne ziel; dat hij haar niet als eene lekkere beet onder zijne tong kan steken, maar dat zij door het alles doordringende oog van Jehova is uitgevonden en door Zijne kastijdende hand getuchtigd.

2. Maar de levende mensch zal niet alleen klagen over zijne zonden, maar ook betrekkelijk het afwezen dier dingen, welke hij begeert te gevoelen. Zoo zal hij klagen, dat God Zijn aangezicht van hem verbergt; dat de kermingen en verzuchtingen van zijn hart nooit opkomen in de ooren van den Heere God der Heerscharen; dat de Heere niet verschijnt aan zijne ziel; dat Hij Zijnen vrede niet op eene aangename wijze in zijn consciëntie openbaart; dat Hij hem niet beweldadigt met de getuigenissen, dat Hij eeuwiglijk de Zijne is en deelgenoot van het bloed en de liefde van Zijnen lieven Zoon; en dat hij, met al zijn zuchten en roepen, de angstvalliglijk begeerde zegening in zijn hart kan nederbrengen noch Christus in hem gevormd als de hoop der heerlijkheid.

3. Hij zal ook klagen van wege de inwendige werkingen zijner booze natuur, en de diepe bedorvenheid van zijn arglistig, Goddeloos hart. Hij zal kermen onder de verzoeking en vurige pijlen van den Booze en de vreeselijke gedachten, die met zulk een geweld in zijn gemoed geworpen worden. En op andere tijden klaagt hij over de hardigheid des harten, de duisternis des gemoeds, de volkomene hulpeloosheid en het onvermogen tot alle geestelijk goed. Hij klaagt, omdat de zonde steeds in hem werkt; dat, wat hij ook doen kan, hij zich zelven niet kan behagen, en daarom kan hij niets doen, wat Gode behaagt. Een levend mensch zal altijd een klagend mensch zijn. Hij zal in meerdere of mindere mate iemand zijn dergenen, van welken de Profet spreekt: 'die zuchten en uitroepen over al de gruwelen, die in het midden derzelve gedaan worden', (Ezech. 9:4) Gelijk de rechtvaardige Loth in Sodom, zoo zal hij 'dag aan dag zijne rechtvaardige ziel kwellen', met een gezicht en besef van zijne inwendige Goddeloosheid.

Maar de Profeet doet in den tekst eene vraag: ‘waarom klaagt dan een levend mensch?’ Alsof hij met hem wilde onderhandelen over zijn klagen, en hem verzekeren, dat hij recht beschouwt geen goeden grond had voor zijne Klacht; want hij voegt er bij: ‘een mensch om de straf zijner zonden?’ Als of hij wilde zeggen: ‘Dat een levend mensch vol zij van smarten’; zijn ze niet alle rijkelijk verdiend? Hebben zijne zonden hem niet elke verdrukking uit- en inwendig waardig gemaakt?

Maar wij moeten aan het woord ‘straf’, niet een denkbeeld hechten van wraakgierigheid. God straft de zonden Zijner uitverkorenen nooit als straf of boete; dat is niet zoo als Hij de zonde der verworpingen straft. Dit is onbestaanbaar met het eeuwige verbond. ‘Grimmigheid is bij Mij niet!’ spreekt de HEERE. De uitverkorenen zijn door Hem in Jezus aangenomen, vrijgesproken en volmaakt. Dit is hunne eeuwige en onveranderlijke verbonds vastigheid, de vrucht en uitwerking van hunne eeuwige vereeniging met den Zone Gods. Doch ofschoon dit de straf als zoodanig in haren strikten zin genomen niet toelaat, zoo sluit het daarom elke kastijding niet uit. Door het woord ‘straf’ in den tekst hebben wij niet te verstaan de oplegging van Gods rechtvaardige wraak, die voorsmaak der eeuwige verdoemenis, waarmede Hij, somtijds zelfs in dit leven, de Goddeloozen bezoekt; maar het beteekent die kastijding, welke het voorrecht is der erfgenamen en hen onderscheidt van de bastaarden. Onder deze kastijding nu wordt een levend mensch klagende, en hii zal dikwerf in de verdrukking, die hem overkomt, de roede des Heeren zien tot eene kastijding zijner zonden. Wanneer hij alzoo licht ziet in Gods licht, mag hij terecht zeggen; ‘wat klaagt dan een levend mensch, een mensch van wege de straf zijner zonden’. Zijn het geene kastijdingen; de roede van eens vaders onderrichting, en niet de wraakzuchtige slagen van eene beleedigde gerechtigheid?

Zijne eigendommen heeft hij misschien verloren door onverwachte omstandigheden, of door bedriegerij van anderen; en hij is vergelijkenderwijs van overvloed tot armoede gekomen. Wanneer hij zien mag, dat dit eene kastijding is voor zijnen hoogmoed en vleeschelijkheid in vorige dagen, zoo kan hij zijnen mond in het stof steken. Of indien de Heere hem verdrukt in zijn lichaam, zóó, dat hij schier geen enkelen dag eene volkomene gezondheid genieten mag, hij mag zien en gevoelen, hoe hij zijne gezondheid en krachten misbruikte, terwijl hij ze bezat, en van hoe menig nadeelige strik hij middelijkerwijs bewaard wordt door de verdrukking zijns lichaams, zoo is hij bij tijden bekwaam, om dezelve zachtmoedig en met geduld te verdragen. Hij kan ook onderscheidene verdrukkingen in zijne familie hebben, of gelijk David, zijn huis zoo niet met God vinden gelijk hij wel wenschte; maar wanneer hij ziet, dat eene ziekelijke vrouw, of ongehoorzame kinderen alleen zoo vele slagen van kastijding zijn en veel lichter dan zijne zonden waardig waren wanneer hij ziet, dat zij van eene liefdehand komen en niet uit eeuwige wraak; dat het de slagen zijn van eenen Vader, en niet de wraakzuchtige slagen van eenen vertoornden Rechter, — gevoelt hij, dat zich liefde met de kastijding mengt, en zijn geest wordt zacht, zijn hart verteedert, en hij is vernederd om te zeggen: ‘wat klaagt dan een levend mensch?’ Waarom zou hij klagen, wanneer zelfs deze onderscheidene slagen kastijdingen zijn, onafscheidenlijk van het erfgenaamschap; en wanneer zij van eene vriendelijke liefdehand komen, die hem daardoor den beelde van Jezus Christus gelijkvormig maken?’

Nu, zoolang een mensch daar niet komt, kan hij niet anders dan klagen. Totdat hij er geestelijkerwijs toegebracht is te beschouwen, dat al zijne verdrukkingen, smarten, angsten en droefheden, kastijdingen zijn en niet straffen, en hij bekwaam is dezelve als de slagen der liefde te ontvangen, hij moet en zal klagen. Maar over het algemeen zal de Heere, vóór dat Hij het licht Zijns aangezichts over hem verheft, en hem een besef van vrede in zijne consciëntie geeft, hem er toe brengen, om gelijk de Schrift (Lev. 26:1) zegt: ‘een welgevallen te hebben aan de straf zijner ongerechtigheid’. Hij zal deze slagen der kastijding dus ontvangen met eenen onderworpenen, geest; hij zal belijden, dat zij rechtvaardiglijk verdiend waren; en zijne hardnekkigheid en wederspannigheid eenigszins verbroken zijnde, zal hij als een arme en nooddruftige boeteling, smeekende zijn aan den voet des kruises.

Maar wij gaan voort, om uit de woorden van den tekst aan te wijzen, wat de uitwerking dezer kastijding zij. ‘Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken, en laat ons wederkeeren tot den HEERE’.

Nu, ik geloof in mijne consciëntie, dat er honderden, ja duizenden onder de belijders zijn, die door hunne gansche Godsdienstige belijdenis niets weten, van wat het is ‘hunne wegen te onderzoeken en te doorzoeken’; om in weegschalen gelegd te zijn, en aan de balans van Goddelijke gerechtigheid gewogen te worden; of om in hunne gewaarwordingen, verwerpelijk en veroordeeld voor God te staan, als den hartdoorzoekenden Jehova, Van zulk een beproevenden toets, van zulk een onfeilbaren keursteen zijn zij immer teruggedeeind, of wel ineengekrompen. En waarom? Omdat zij eene inwendige bewustheid hebben, dat hunne Godsdienst zulk eene nauwkeurige en opzettelijke onderzoeking niet zal kunnen doorstaan. Gelijk de bedriegelijke winkelier zijne

klanten in den achterwinkel lokt, waar de donkerheid van het huis een beletsel is, om zijn bedrog te ontdekken, in het uitspreiden zijner dunne nagmaakte goederen, zoo zijn zij, die eenigszins inwendig bewust zijn, dat hunne Godsdienst niet van Hemelschen oorsprong is, schuw voor het licht. Gelijk de Heere zegt: 'Een iegelijk, die kwaad doet, haat het licht, en komt tot het licht niet, opdat zijne werken niet bestraft worden. Maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijne werken openbaar worden, dat zij in God gedaan zijn', (Joh. 3:20, 21). Op dit punt wensch ik tot uwe consciëntie te spreken. Indien gij niets weet van het onderzoeken en beproeven uwer wegen door Gods Woord, of indien gij in bitterheid opstaat tegen eene bevindelijke, hartdoorzoekende bediening, die dezelve voor u zoude beproeven, dan bewijst dit, dat er eenige slechte, afzichtelijke plek in u moet zijn — iets, dat gij niet aan het licht durft brengen. De kaars des Heeren heeft de verborgene schuilhoeken des harten niet onderzocht; en gij hebt niet met David leeren roepen: 'Doorgrond mij, o God! en ken mijn hart; beproef mij, en ken mijne gedachten. En zie, of bij mij een schadelijke weg zij; en leid mij op den eeuwigen weg'.

De vrucht dan van de kastijding of straf, waarvan in den tekst gesproken wordt is, dit zelfonderzoek voort te brengen. 'Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken'. De mensch, onder Goddelijke kastijdingen, begint zijne Godsdienst in den wortel te onderzoeken. Hij kan haar niet meer op krediet aannemen; maar hij doorziet zelfs den grond zijner belijdenis, in haar begin en voortgang, en in alle omstandigheden met haar verbonden bij derzelve aangrijping, om te beproeven of hij zijnen Godsdienst van God of van menschen ontving.

Maar de tekst spreekt van wegen. Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken'. Wat zijn deze wegen? Sommigen derzelve zijn wegen des vleesches. De mensch is misschien gevallen in omstandigheden van verzoeking; de satan heeft zijnen voet strikken gespreid en hij wordt gevangen in 'de begeerlijkheid des vleesches, of de begeerlijkheid der oogen, of de grootschheid des levens'. De Heere zendt hem kastijdingen, om hem uit deze netten uit te voeren, en de vrucht daarvan is, dat hij zijne wegen begint te onderzoeken; en als de Geest des Heeren als een Geest des oordeels en der Goddelijke vrees, in zijne consciëntie werkt, vindt hij, dat deze wegen niet goed waren, maar wegen der zonde en des doods.

Doch als hij zijne wegen onder- en doorzoekt, begint hij te ontdekken, dat niet slechts zijne wereldsche, maar ook zijne Godsdienstige wegen niet eene nauwkeurige onderzoeking zullen kunnen doorstaan. Als het licht der waarheid in zijne consciëntie daalt en vergezeld gaat met 'verlevendiging door Gods wegen' (Ps. 119:37), dan worden alle dingen gegeven aan de strikste onderzoeking van Zijn licht. Alzoo zegt de Apostel: 'Al deze dingen, van het licht bestraft zijnde, worden openbaar: want al wat openbaar maakt, is licht' (Efeze 5:13).

Wanneer een mensch zoo zijne wegen begint te onderzoeken nadat hij de kracht der eeuwige wezenlijkheden geestelijkerwijs gevoelde, worden alle wegen in zijne consciëntie gewogen, de een na den ander. Zijne onderzoeking vangt hij aan met den wortel zijner Godsdienstige belijdenis, en beschouwt zelfs haar beginsel — vooral den tijd en de wijze van haren eersten aanvang. Begon hij met den Heere, of de Heere met hem? Wat was het fundament en de oorsprong dier belijdenis der levende Godzaligheid, waarin hij zich nu bevindt? Geschiedde het uit wereldsche beweegredenen? Was het misschien ook om geldelijk voordeel? Vond zij haren grond in persoonlijke hartstochten? Werd zij voortgebracht door overreeding van vader, moeder, of onderwijzers? Wanneer de consciëntie hem hier niet veroordeelt, en geen verdorven wortel in den grond vindt, wordt hij bemoedigd om een weinig verder te gaan. Hij ziet op zijne eerste overtuigingen, en hij wordt aangemoedigd om te gelooven, naar hare natuur en de uitwerkselen, dat zij van God waren. Dit leidt hem tot de beschouwing van zijne aanneming van het Evangelie. Hoe nam hij het Evangelie aan? Was het 'in betooning van Geest en van kracht?' Nam hij het aan 'niet als des menschen woord, maar (gelijk het waarlijk is) als Gods Woord, dat ook werkt in u die gelooft?' En hoe ontvangt hij de waarheden der genade? Verkreeg hij die van menschen? Ontving hij ze alleen met het uitwendige oor, of daalden ze in zijne ziel met dauw, zalving en kracht? En welke waren hare uitwerkselen op hem? Werd zijne ziel daardoor boetvaardig? Werden ze aangenomen met geloof, omhelsd met liefde, gehoopt met vertrouwen? En als hij het sacrament des Doops ontvangen heeft, lidmaat eener Evangelische Kerk geworden is, hij zal zijne vrucht daaraan onderzoeken en beproeven, wat hem bewoog in het openbaar Jezus' naam te belijden. Dus zal hij zijne wegen onderzoeken en doorzoeken, en zijn ganschen Godsdienstigen levensloop der waarheid en der consciëntie ter toetse brengen, opdat hij zoo eenige voldoende getuigenis zou hebben, of zijne wegen gericht zijn geweest door de leidingen des Heiligen Geestes, en ontsprongen uit de inwendige onderwijzingen van dien Goddelijken Leermeester; of dat zij voortkwamen van den eigen wil des vleesches, van de natuur onder het kled van den Godsdienst, of van het bedrog des satans als een Engel des lichts. Dit is het 'maken van rechte paden voor onze voeten', gelijk de Heilige Geest beveelt (Hebr. 12:12); 'onderzoek van ons zelve, of wij in het geloof zijn', (2 Cor. 13:5);

‘het oordeelen van ons zelve, opdat wij niet geoordeeld zouden worden’, (1 Cor. 11 ; 31). Zoo was de werkzaamheid van Davids ziel, toen Hij tot den Heere riep: (Ps. 139:1) ‘HEERE! Gij doorgrondt en kent mij’. Maar de Heere moet ons door Zijnen Geest onderzoeken en doorzoeken, aler wij zelve dat zullen doen. Want alzo spreekt de Heere door den Profeet Zefanja (Hoofd. 1:12): ‘Ik zal Jeruzalem met lantaarnen doorzoeken; en Ik zal bezoeking doen over de mannen, die stijf geworden zijn op hunnen droesem’. En de Heere maakt dikwijls gebruik van beproevingen en verdrukkingen, om Zijne lamp te geven ter onderzoek van alle inwendige deelen (Spreuk 20:27). Uit de bevinding van deze onderzoekingen vind ik den weg om anderen te onderzoeken. Ik kan mijn eigen Godsdienst zoo maar niet op goed geloof opnemen, en daarom kan ik ook anderer Godsdienst zoo maar niet goed keuren. Ik kan voor mij zelve geen Godsdienst aannemen, tenzij dezen dien de Heere, naar Zijn welbehagen, met eigen mond mijner ziel bekend maakt, en met Zijne hand in mijn hart werkt; en waarom zoude ik den uwen aannemen, als zij niet in denzelfden weg gewrocht werd? Ik ben er ten volle van overtuigd, dat geen Godsdienst, dan die uit den Hemel kwam, een mensch ten Hemel kan brengen; dat er geene bestendige grondige hoop is, dan die God zelf mededeelt, geene waarachtige liefde, dan die God zelf in het hart uitstort, en geene kinderlijke vrijmoedigheid, dan die afstraalt en haren oorsprong heeft van het licht van Gods aangezicht. Ik ben er volkomen van overtuigd, dat niets anders een mensch in de ure der beproeving kan staande houden; dat niets anders hem door de duistere vallei kan leiden, of hem veilig aan Kanaans kusten zal doen aanlanden. Daarom zou ik niet oprecht jegens u zijn, indien ik uwen Godsdienst niet woog in dezelfde schaal waarin ik den mijnen onderzoek, en den zelfden standaard van toepassing maakte als aan den mijnen. Ik weet, dat zoodanig de vrucht zal zijn wanneer de Heere ons begint te onderzoeken, en er zal een roepen in de ziel zijn: ‘Laat ons onze wegen onderzoeken en doorzoeken’.

En wat anders zal meerendeels de vrucht en het gevolg zijn van eene zoodanige onderzoeking en doorzoeking zijner wegen, dan dat hij ondervinden zal, dat zijne wegen niet goed zijn; dat hij van den Heere is afgeweken; dat hij veel op goed geloof heeft aangenomen; dat hij in duizend voorbeelden het zoet voor bitter en het bitter voor zoet genomen heeft? Hij zal moeten bekennen, dat hij onveranderlijk misleid was geworden, zoo het den Heere niet behaagd had hem te onderwijzen; ter neder geslagen, tenzij de Heere hem genadiglijk ondersteund had; bedrogen door den satan en zijn eigen hart, tenzij de Heere goedgunstiglijk hem beter onderricht had en des satans bedriegerijen aangewezen. En het einde van al zijne onderzoekingen zal zijn, dat ‘in hem, dat is in zijn vleesch, geen goed woont’.

Doch wij worden in den tekst op eene andere vrucht van deze vernederende bevinding gewezen. Zij maakt hem roepende: ‘Laat ons wederkeeren tot den HEERE’; als of hij niets anders gedaan had, dan zich van Hem af te keeren; als of elke weg die niet was van Gods onderrichting in de ziel, een weg des doods geweest ware; ieder pad, dat niet van Gods leiding was, een dwaalspoor ware, wanneer hij hier gebracht is, om gevoeliglijk verstoken te zijn van de gerechtigheid, wijsheid en sterkte van het schepsel; ziende, dat hij zich bewezen heeft een dwaas te zijn, zoo menigmaal hij op zijne eigene wijsheid steunde; dat hij tellen reize gevallen is, zoo vaak hij op zijne eigene krachten vertrouwde — wanneer hij gevoeliglijk aldus verstoken is, t zoo bevindelijkerwijs hulpeloos, dan zal deze oprechte en hartelijke wederkeering tot den Heere niet achterwege blijven. ‘Ik zal opstaan, en tot mijnen Vader gaan’, zeide de berouwhebbende verloren zoon. De vrucht dezer oefeningen dus is, om hem tot persoonlijke onderhandelingen met Jehovah te brengen. Hij moet nu eenen Godsdienst hebben, die niet is bemanteld en bij vergunning aangenomen, maar een met hem vereenigden persoonlijke geschonkenen Godsdienst voor God en zijne eigene consciëntie. Niets anders zal mij immer vergenoegen. Ik wil nog liever mij in de wereld verblijden, dan een naam te hebben van te leven terwijl ik dood ware — met eene gedaante der Godzaligheid terwijl ik hare kracht verloochende, en ik geloof, indien gij oprechte mannen en vrouwen zijt, gij zult ook dergelijke gewaarwordingen hebben. Wanneer de ziel dan tot dit punt gebracht is, zal er een wederkeeren zijn tot den Heere, als tot de eenige bron van alle levende Godzaligheid — den eenigen en geheelen Zaligmaker van den toekomenden toorn. De ziel gevoelt, dat in Zijne gunst het leven is, en Zijne goedertierenheid beter dan het leven zelve; dat alleen in de toelaching Zijns aangezichts vrede en blijdschap wordt gevonden; en dat de openbaringen Zijner tegenwoordigheid een beginsel is der gelukzaligheid, een beginsel, hier beneden gesmaakt. Maar voor en aler dit klagen van wege de zonde, en dit onderzoeken onzer wegen bij ons niet wordt gevonden, is er geen wederkeeren tot den HEERE. O, hoe bedriegen de menschen zich! O diepte van menschelijke geveinsdheid en huichelarij! Een mensch moge zich nederbuigen en offeren, hetwelk hij in oprechtheid meent bidden te zijn, en dat noemen: persoonlijke gemeenschapsoefening en onderhandelen met God, schoon den ganschen tijd de Geest der genade en der gebeden zijn hart niet bezocht. Persoonlijk met God te onderhandelen, bestaat daarin, dat de gezegende Geest ons stelt in de tegenwoordigheid van een hartdoorzoekend oog, te zijn ontbloot van de geveinsdheid des vleesches, te zijn

uitgeledigd, althans voor dien tijd, van ongeloof en eigengerechtigheid, en te gevoelen, als of er geen enkel wezen op het gelaat des aardrijks was, dan gij zelf en God; alsof gij op eene vaste plaats stond en gemeenschap had met God en Hij met u. Hier gebracht te zijn, is eenigszins kennis te hebben aan een besloten, geheim werk. Ik kan mij geene zaligheid denken van eenig mensch, tenzij hij meer of minder hier aan kennis hebbe; hij zal nooit iets kennen van de zoetheid en dierbaarheid van eenen geopenbaarden Jezus, totdat hij gebracht is tot dezen verborgen arbeid: om te gevoelen, als of Gods oog alleen op hem gevestigd was, als of er geen voorwerp nevens hem was, als of die blik door al de bedekselen van natuur en huichelarij drong in de diepten zijner consciëntie, waartoe Gods oog alleen toegang heeft. Wanneer een mensch daartoe gebracht wordt, laat hij zich niet misleiden onder welk voorwendsel dan ook; hij wordt in zulk eene beslotene wijk gedreven, dat niets hem kan vergenoegen, dan eene getuigenis van Gods mond in zijne ziel gegeven, om geloof, hoop, liefde en vrijmoedig vertrouwen in zijn hart te verwekken.

Nu, slaat eens een blik op uwen ganschen Godsdienst. (Ik spreek tot degenen, die eene belijdenis maken.) Kent gij iets van zulk werk in uwe consciëntie? Geloof mij, er moet een dergelijk hart- en consciëntiewerk bij een mensch plaats hebben, zal hij eene getuigenis hebben, dat hij een kind van God is, En dit zal herhaaldelijk plaats grijpen in de ziel. Wanneer na lange tijden van doodigheid en zorgeloosheid het leven schier vernietigd schijnt te wezen, zal er een wederkeeren zijn tot den Heere, een wenden van onzen rug naar de wereld en het vleesch, en van het aangezicht naar Zion.

Maar de Profeet gaat voort met te zeggen: 'Laat ons onze harten opheffen, mitsgaders de handen'. Als of er veel opheffen der handen was zonder opheffing des harten, en als of de Profeet gevoelde, dat het veelmalen zoo in zijne zaak gelegen had; want ofschoon hij hier in den naam der kerk spreekt, sluit hij zich zelven als een der misdadigers mede in. Als dan de Heere het gezicht stelt naar het richtsnoer, en; de gerechtigheid naar het paslood; als Hij den levenden mensch klagende maakt van wege welverdiende kastijdingen om zijne zonden, en hem dus brengt tot het onderzoeken en doorzoeken van zijne wegen, verwekt Hij een ernstig roepen in zijne ziel: 'Laat ons onze harten opheffen, mitsgaders de handen', en niet de handen zonder het hart; niet alleen het bloote buigen der knieën, niet slechts de ernstige plechtstatigheid van het aangezicht, dat gemakkelijke en gedurig bedeksel der huichelarij; niet de bloote vorm des gebeds, die toenemende afgod van den tegenwoordigen tijd, — maar de opheffing des harten, mitsgaders der handen.

Dit alleen is het ware gebed, wanneer het hart uitgegoten wordt voor den troon der genade, en de Geest in ons en voor ons bidt met onuitsprekelijke zuchtingen. 'God is een Geest, en die Hem aanbidden, moeten Hem aanbidden in Geest en in waarheid'. Hij is niet gediend met van menschen gemaakte gebeden, noch de ijdele herhaling van dagelijksche formuliergebeden. Kleederen en gestalten, vormen en ceremonieën van menschelijke uitvindingen dragen Zijne hooge goedkeuring niet weg. Het verslagen hart en de verbrokene geest, het inwendig hijgen der ziel naar Zijne geopenbaarde tegenwoordigheid, de Hemelsche zucht en de tranen der boete zullen door Hem opgemerkt worden, terwijl Hij Zich zal afwenden van den dienst der lippen en der lichamelijke oefening.

Maar hoe veelbeteekenend zijn ook de laatste woorden: 'Tot God in den Hemel'. Deze uitdrukking stelt ons Hem voor als gezeten zijnde verre boven alle hemelen, verhoogd in onuitsprekelijk licht, majesteit en heerlijkheid; en nochtans gezeten op Zijnen troon van barmhartigheid en genade, om de ziel te zegenen, die op Hem wacht, vol liefde en ontferming over den arme en nooddruftige, die zijn hart mitsgaders zijne handen tot Hem opheft, opdat hij vergeving en vrede zoude ontvangen uit de volheid van Jezus, en met onuitsprekelijke zuchtingen naar den Heere hijgt, dat Hij zelf hem genadiglijk wilde toelachen, en liefde en welbehagen aan zijne ziel verheerlijken. Dit opheffen des harten — het eenige ware en Gode welgevallige gebed, kan niemand in zich zelven scheppen. God, Die alle dingen werkt naar den raad Zijns willens, kan alleen in ons werken 'het willen en het volbrengen, naar Zijn welbehagen'. De natuur kan met al haar pogen, en hare valsche namaakselen der levende Godzaligheid, deze geestelijke offerande niet vervullen. Zij moge haar vleesch snijden met messen, en roepen; 'O Baäl! hoor ons'; van den morgen tot den avond, maar zij kan geen heilig vuur van den Hemel doen dalen. Zij kan wel de hand, maar niet het hart opheffen. Rekent er op, mijne vrienden! dat in deze geestelijke onderhandeling met den levenden God, buiten het bereik en het gezicht van de meest verfijnde huichelarij en zelfmisleiding, veel van de kracht der levende Godzaligheid ligt. Deze opheffing des harten, wanneer geen oog ons ziet en geen oor ons hoort, in de dagelijksche en gedurige verrichtingen des levens, in de binnenkamer en op het slaapbed, misschien omringd door de wereld, en nochtans in den geest daarvan afgescheiden, — dit is eene verborgenheid alleen bij het levende Gods geslacht bekend.

Hier dan, opdat ik in korte woorden de hoofdzaken herhale, wat ik gesproken heb, zijn eenige kenmerken en getuigenissen, welke God in Zijn Woord heeft nedergelegd, waarnaar den tegenwoordigen staat van elk mensch meer of minder duidelijk bepaald wordt. Nu, indien gij u zelven niet wenscht te bedriegen, indien God u eerlijk maakte, indien Hij Zijne vrees in uw hart plantte, indien Hij in u aanving en voortzette het goede werk der genade, daar zullen inwendig bewijzen zijn van het bestaan van het leven Gods. Leven is het beginsel der zaligheid, als eene inwendige wezenlijkheid; wat ook het eeuwig voornemen Gods zijn moge, of welk eene plaats en vastigheid een vat der barmhartigheid voorloopig in Christus moge hebben, vóór zijne dadelijke roeping, dat is even weinig leven in de ziel tot Gode, totdat dat leven is ingeplant, als dat er natuurlijk leven en beweging is in een levenloos lijk, dat op den kerkhof begraven ligt. Maar waar ook Goddelijk leven is ingeplant, daar zullen zekere vruchten en gewaarwordingen zijn, die uit het leven ontspringen, Eene vrucht zal zijn: klagen, en dit zal somtijds ontstaan uit een gevoel van den last der zonde, en bij andere tijden uit een besef van welverdiende kastijdingen Gods over dezelve. Maar waar deze geestelijke klacht is, daar zal mede vergezelschap gaan 'een welgevallen nemen aan de straf onzer ongerechtigheden', en 'een steken van onzen mond in het stof'. Waar dus geestelijk leven is daar zal zijn klagen, belijdenis en onderwerpen; met derzelve vruchten: teederheid, verbrokenheid en nederigheid. Dit breekt aan stukken zelfbedrog en zelfrechtvaardiging, en het gevolg is een onderzoeken en doorzoeken onzer wegen, of zij van God zijn. De vrucht van dit onderzoek zal, voor het grootste gedeelte, zijn, eene plechtige en pijnlijke overtuiging, dat zij meerendeels in het vleesch zijn geweest; of althans, er zal menig angstvallige bedenking zijn, die niet kan vertroost worden, dan door eene uitdrukkelijke getuigenis van den Heere Zelfen. Dit veroorzaakt een uitgaan der ziel naar Hem, en het geroep wordt ernstig: 'Laat ons wederkeeren tot den Heere', en het hart keert zich tot Hem, als tot de eenige Bron en Werkmeester van alle goede gaven en volmaakte giften. Gelijk de levende ziel weet, dat Hij een hartdoorzoekende God is, zoo zal dit beroep op Hem als den zoodanigen veel geveinsdheid en onoprechtheid wegnemen, en oprechtheid, eerlijkheid en Goddelijke geheelheid vermeerderen. En de gezegende vrucht en einde van al dit werk der zifting zal zijn, een nederkomen van genadige antwoorden, Goddelijke getuigenissen, toelachingen van het vriendelijk aangezicht des Zaligmakers, verteederende toefluisteringen van Gods eeuwig welbehagen en de gezegende inwendige getuigenis des Geestes.

Aldus meen ik, dat in den tekst is nedergelegd, eene duidelijke schets van het pad waarin de verlostten wandelen. En is dit zoo, mag ik dan niet met deze onfeilbare waarheid een beroep doen op uwe harten en consciënties, hetzij de Heere u in dit pad leidde? Of hebt gij uwen Godsdienst aangenomen, gelijk men een paar handschoenen koopt — na velen beproefd te hebben de best op de hand sluitende daaruit kiezende? Zoo zullen er hier misschien zijn, uit die tallooze secten en partijen van de Godsdienstige wereld, die het Arminianisme, het Calvinisme, het Independentisme, het Baptisme, of iets anders hebben aangenomen, en hetzelfde als hunne belijdenis dragen tot eene uitwendige onderscheiding. Maar mijne vrienden! de ware Godsdienst kan zoo niet opgenomen en nedergelegd worden, waar zij voortkomt uit datgene, dat God zelf met Goddelijke kracht in de consciëntie wrocht. En waar Hij werkt, daar zullen vruchten en uitwerkselen volgen. Sommigen zullen hier misschien zijn, die niet verder kunnen komen dan te klagen. Maar dit is een kenmerk van leven, en Hij, 'die het goede werk in u begonnen heeft, zal hetzelfde voleinden tot op den dag van Jezus Christus'. Hij zal nooit de ziel in die klacht doen omkomen. Dit is 'eene krankheid niet tot den dood', want 'de Heere zal genezing en heeling brengen'. Hij die hier de straf zijner zonden zal omhelzen, zal hiernamaals van straf verschoond blijven. Hij, die gebracht is tot het onderzoeken en doorzoeken van zijne wegen, die door Gods inwendige onderwijzing eerlijk gemaakt werd, zal het einde van zijne eigene wegen inderdaad wegen des doods bevinden. Hij die verwaardigd werd zijn hart mitsgaders zijne handen op te heffen naar den Hemel, zal van den Hemel nederbrengen, waarnaar zijn hart uitgaat. God zal zijne begeerte beantwoorden, en zijn hart vervullen, zelfs overvloeiende vervullen met Zijn gezegend welbehagen.

Maar wij kunnen bij wijze van besluit eene andere wending geven aan de eerste woorden van onzen tekst: 'Wat klaagt dan een levend mensch?' — Heeft hij, met al zijne beproevingen en verzoeken, benauwdheden en oefeningen, eenige wezenlijke reden tot 'murmureeren', (gelijk de randteekening leest)? Is hij er niet tienduizend malen beter aan dan zij, welker oogen uitpuilen van vet, en die de inbeelding huns harten te boven gaan? Zeg, dat hij een arm verdrukt schepsel is — dat de zonde hem elken dag pijnigt en plaagt, en dat hij gedurig in en buitenshuis met droefheden te kampen heeft, zoodat hij meent dat geen arme ellendeling zoo rampzalig is dan hij: maar nadat hij al zijne medelijdende taal uitgeput heeft, mag steeds tot hem gezegd worden: 'Wat klaagt dan een levend mensch?' Heeft hij dan in zijne ziel niet het eeuwige leven? Is hij niet een

erfgenaam van God, en een mede-erfgenaar van Christus? Voorzeker, in plaats van te klagen heeft hij reden om zich te verblijden — reden zeg ik, met al zijne lasten, droefheden en ongemakken — ‘wat klaagt dan een levend mensch?’ Is het niet beter met Jezus te lijden, opdat men met Hem moge heerschen? Is het niet beter ‘door vele verdrukkingen in te gaan in het Koninkrijk der Hemelen’, dan te genieten van alles, wat de wereld goed en groot noemt, en eeuwigen ondergang en verderf op het einde beërven?

AMEN.